

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.18, november 2021

Indledningen er redigeret af Jon Tafdrup og Krista Stinne Greve Rasmussen
Tilsyn ved dr.phil. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktcommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2023

Indledning til

“28de Maj”

ved Vibeke A. Pedersen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Hovedtanker i foredraget
 - 2.1 At råde eller råde over
- 3 Oplysning på dansk
- 4 Efterliv
- 5 Anvendt litteratur

1 Anledning

“28de Maj” er teksten til et foredrag, der blev afholdt i foredragsforeningen Danske Samfund som led i fejringen af 28. maj. I 1839 fandt mødet sted på selve dagen. Grundtvig lod det efterfølgende trykke i *Morskabslæsning for den Danske Almue*, 14. juni, s. 225-230 (*Bibliografien* 2, s. 148).

Læs mere

Om Danske Samfund, se Rønning (1912) s. 208-210, Johansen (1955), s. 91-93, *Bibliografien* 4, s. 149 (registeret) og Bugge (1965), s. 318.

Den 28. maj 1839 var det otte år siden, at de rådgivende provinsialstænder var blevet annonceret. De bliver ofte kaldt stænderforsamlingerne, men af Grundtvig indimellem også “Folkeraadet”. Stænderforsamlingerne i kongeriget Danmark og hertugdømmerne Slesvig og Holsten blev bekendtgjort ved kongelig forordning af 28. maj 1831 af kong Frederik 6., men de samledes dog først fra 1835. Der var fire

stænderforsamlinger — i Itzehoe for hertugdømmet Holsten, i Slesvig by for hertugdømmet Slesvig, i Viborg for Jylland og i Roskilde for Øerne (Scocozza & Jensen 1999, s. 216).

I forbindelse med foredraget var der blevet uddelt et lille sanghæfte med tre sange af Grundtvig, hvoraf kun den ene havde været udgivet tidligere, nemlig [“Danmark, deiligst Vang og Vænge”](#). De to andre sange var [“Er Lyset for de Lærde blot”](#) og [“Konge-Haand og Folke-Stemme”](#), og de var skrevet til lejligheden (klik på titlerne for at se indledninger til disse sange). Hæftets sidste sang var skrevet af B.S. Ingemann.

2 Hovedtanker i foredraget

For Grundtvig er de rådgivende provinsialstænder noget af det bedste, der forfatningsmæssigt er sket i Danmark, og det ærgrer ham, at der er dem, der mener, at *“Folkeraadet har kun lidt at betyde, saalænge der ikke er eet Stort for hele Riget”* (s. 226). Det er derfor vigtigt for Grundtvig at fremhæve, at kongen allerede ved ophævelsen af stavnsbåndet i 1788 havde tilkendegivet, at han også dengang tænkte på folkets tarv, hvilket i den forbindelse især var bøndernes, og ikke kun på de velståendes eller veluddannedes tarv.

Det er også derfor, at Grundtvig endnu engang slår til lyd for, at den 28. maj burde gøres til en årlig national, ikke-religiøs festdag, som kunne afholdes som en folkefest, hvor man netop fejrede, at folket med stænderforsamlingerne havde fået et forum, hvor det kunne ytre sig frit i forhold til kongen.

2.1 At råde eller råde over

Inden man her ser Grundtvig som en fortaler for republik og parlamentarisme, er det vigtigt at bemærke, at han opererer med en tydelig forskel på at *råde* og *råde over*. Og stænderforsamlingerne skal netop kun rådgive kongen, hans rådgivere og embedsmænd, ikke befale over dem (s. 227).

3 Oplysning på dansk

Grundtvig griber desuden anledningen til at fremføre en anden af sine kongstanker: En dansksproget uddannelsesinstitution for bønder og andre ikke-akademikere, hvor uddannelsen ikke tog for lang tid. Han så gerne, at nogen ville

bede Majestæten fremfor Alt om saadan en Anstalt og Indretning, hvor *Dansken* i alle Maader spiller Mester, saa Folk, uden at rives bort fra deres daglige Haandtering og gaae mange Aar i Skole, kan med Fornøjelse lære at skjønne paa baade, hvad de har og hvad de fattes, lære baade at takke Majestæten, som Han har fortjeent, og bede om hvad de veed, Han under dem (s. 228).

Herved vil man efter Grundtvigs mening opnå, at landet befolkes af *“sindige, veloplyste Ordførere, skaarne godt for Tungebaand, Kongen og Riget og Alt, hvad der er ægte Dansk, inderlig hengivne”* (s. 230). Som det ses, er formålet dobbelt, dels vil et generelt forbedret uddannelsesniveau gavne Danmark, dels kan man også skabe gode og kongetro undersætter, uden at de har gået i *“de Latinske Skoler”* eller bor *“i*

Hovedstaden” (s. 228).

For Grundtvig er uddannelsen således en national sag, for han ser en sammenhæng mellem danskhed og folkeråd og almenånd. Dansk sprog og historie skulle sammen med øvelse i at udtrykke sig klart på dansk være nogle af de vigtigste emner for den nye højskole.

Læs mere

Grundtvig havde allerede tre år tidligere udtrykt sine tanker om en folkelig højskole, se indledningen til [Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet](#).

4 Efterliv

Foredraget blev ikke genoptrykt, men tankerne om 28. maj som en national festdag dukker op i Grundtvigs forfatterskab i de kommende år. I *Danske Folke-Fester en Røst fra Danske Samfund* fra 1842 argumenterer Grundtvig yderligere for denne sag, se [indledning til denne tekst her](#).

5 Anvendt litteratur

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954).
- Bugge, Knud Eyvin (1965) *Skolen for livet. Studier over N.F.S. Grundtvigs pædagogiske tanker*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1836) *Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1842) *Danske Folke-Fester en Røst fra Danske Samfund*. København.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.
- Johansen, Steen (1955) “Efterskrift” i *Grundtvig-Studier* 1955, s. 91-93. København.
- Rønning, Frederik (1912) *N.F.S. Grundtvig. Et bidrag til skildring af dansk åndsliv i det 19. århundrede*, bind 3.2. København.
- Scocozza, Benito & Grethe Jensen (1999) *Danmarkshistoriens Hvem, Hvad og Hvornår*. København.